

Бой пачаўся без загаду

(Успамін)

Баі на фронце пачынаюцца па загадзе вышэй або ў адказ на варожую атаку. Гэты ж бой быў асаблівым — па загадзе сэрца...

Золка той летняй раніцы, ды яшчэ ў часовай абароне, не прадракаў нічога незвычайнага. Перадавая жыла сваім жыццём: дзесяці стралы, гучалі кароткія чэргі кулямётаў, а ўсё складалася ў трымажную кананалу, якая адзінаццаць у далёкім тыле. Было яшчэ цёмна. У небе мігцелі зоркі, і толькі на ўсходзе праз вузкую палоску воблакаў праціскалася крывавая стужка зоркі. Выходзіла... Заснуць бы салдату, але яго вуха ў дрымоте ловіць і ўсё шорах, і тамашныя ўздыкі зямлі. Вельмі паломнівай бывае такая цішыня на перадавым...

Нечакана пачуўся спачатку прыглушаны, затым нарастаючы гул саміхэтаў з варожых боку. Гул, ад якога мігцелі ўшаскае ў сцяну акола, шукае сховішча больш надыёна. А гул нарастае, запэўняе глыбока транзіт, поўны сэрца салдата. У небе — расцясеныя крылы саміхэтаў — два званы, але пад ім ускрыкнулі вогненныя мячкі ўварува варожых зенітак. Значыць, нашы цяжкія бомбардзіроўшчыкі пасля баявога задання вяртаюцца на базу. Ідуць рашуча, упэўнены і на вялікай вышыні. Узрыў варожых снарадаў успыхаў у неадзінае, потым наўзлагон. Самалёты перайшлі нейтралі, а ў нас — уздых з палёгкім. Але нахаліцца новай хваля гулу — незвычайнага, напружанага, трывожнага... а ў небе — няпоўнае званіе. Самалёты чамусьці ідуць значна ніжэй, увайшлі ў тую дымку, якую несла вятрам у наш бок... Рэптам наперадзе двойчы ўскрыкнулі ўзрывы, затым такія ж звалі... — "Вілка!" — абраваў думка кожнага з нас, і салдат адвёў позірк. Калі зноў глянуў у неба, ад апошняга самалёта цягнуўся чорны хвост дыму. Потым машына ахінула полымем, і з яго вылаў чорны камак, праз некалькі імгненняў другі... Але ж гэта было яшчэ на падыходзе да перадавой. Самалёт, які палыхаў, быў нам блыскаў, і крута разварнуўшыся, нырнуў за сцяну лесу — а над ім узняўся слуп агню і дыму, затым раздаўся выбух, ад якога ўздрыгнула і застагнала зямля. А сорцы намы абарваліся... Хтосьці ўзрушана перахрысціўся, хтосьці машыну ўскінуў, паслуўшы праклён у бок фашыстаў... Іспіры скрываўся ў неба: там гоўдзіліся пад кулямёты парашутаў двое — іх ветрам несла да ліній фронту... Перадавая зашчла. Але здзіўляла, чаму маўчаў праціўнік? Напэўна спадзёўся ўзяць лётчыкаў жывымі — такое здаралася. Зараз жа

аднаго перанесла ў наш тыл, другі ўпаў на нейтралі... — Камбату — ратаваць чалавек! — выдыхнуў камандзір палка, што стаў побач, выйшаўшы з бліндажа назіральнага пункта. Але ён спазніўся... Шкавалі агню з усіх кіраў зброі абрушыўся на ворага, каб фашысты не захапілі і не знішчылі лётчыка — прамой наводкай білі гарматы, джэпкі мінамёты, доўгімі чэргамі страчылі кулямёты... Нечакана раз, другі... пяты скрыгтанулі "кашпаны". Пярэдні край фашыстаў ахуцнуў дымам, палым узняўся і прышлі. Першымі пастыліліся на выратаванне парашуціста аўтаматы...

Ужо развінцела, і мы бачылі купал парашута, што раскінуўся ў сотнях метраў... Лётчыка, непрытомнага, які сыходзіў крывёю, старшыня ўзвода аўтаматчыка Таргулака прынес на назіральны пункт — яму аказалі першую дапамогу і пераправілі ў медсанбат. Мелькам глянулі мы на малады прыгожы твар — уяўлялі яго зусім іншым... А бой між тым прадаўжаўся... Салдаты-пехацінцы, якія спачатку імкнуліся абараніць і выратаваць лётчыка, пасля не мелі супынкі: іх цягнуў той вогненны вал, які рухавіў іх у варожы край і рухавіў сцяну дыму, дыму і агню, знішчаючы ўсё жывое. Наша перадавая, быццам па загадзе, у адно імгненне ўзнялася над брустэрам і пайшла за тым шквалам, які цяпер быў адзіным выратаваннем. Сотні людзей пайшлі ў імправізаваны бой, у атаку, якая не планавалася. Ва ўсіх адна мэта, адно памкненне — перамога! А той вал нечакана расшырыўся, выйшаў за межы абароны нашай часты, што ўваходзіла ў склад 96-й стралковай Гомельскай Чырвонасцяжнай дывізіі, камандзірам якой быў палкоўнік Фёдар Васільевіч. А палком камандаваў падпалкоўнік Аляксандр Фёдаравіч.

Той бой, што пачаўся без загаду, закончыўся паспяхова. Праціўнік быў выбіты з глыбока зыданага абароны, у наша частка заняла новыя рубяжы, прасунулася наперад. Адна бой "мясцовага значэння". Адно імгненне той ваіны... А з іх склаўся час, які набліжаў ншчу Перамогу.

Уладзімір КАРАЛІКОВ, ветэран педагагічнай працы і ваіны, ўзнагароджаны трыма баявымі ордэнамі і медалём "За адвагу".

Савецкія танкі ўваходзяць у Мінск.

Фота У. ЛУПЕЙКІ.

У марской авіяцыі двойчы Чырванасцяжана Балтыйскага флоту на Ленінградскім і Далёкаўсходнім франтах ваяваў Ф.В. Фамянюк. За ратныя подзвігі яму прысвоена званне Героя Савецкага Саюза з уручэннем медала "Залатая Зорка" і ордэна Леніна. Акрамя таго, ён адзначаны дзесяцю медаламі, двума ордэнамі Чырвонай Зоркі, ордэнам Аляксандра Неўскага, ордэнам Айчынай Ваіны першай ступені, двума ордэнамі Чырвонага Сцяга.

Фёдар Васільевіч доўгі гады быў майстрам-механікам тэхналагічнага факультэта Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміі. Не толькі як майстар вытворчага навування, але і як уезднік Вялікай Айчынай ваіны выступіў ён часта ў вучэбных групах перадаўшчыкаў. З факультэтам і акадэміяй Фёдар Васільевіч падтрымлівае сувязі і цяпер.

Пётр ШУБЯНОК.

НА ЗДЫМКУ: Ф.В.Фамянюк.

Краіна паклікала...

16 ліпеня 1944 года войскі 50-й арміі 2-га Беларускага фронту ва ўзаемадзейнасці з 31-й арміяй і 3-м кавалерыйскім корпусам 3-га Беларускага фронту вызвалілі Гродна. Над старажытным беларускім горадам зноў узвёўся чырвоны сцяг. У гонар гэтай перамогі ў Маскве вечарам таго ж дня быў дадзены салют дваццаці артылерыйскімі залпамі з двухсот дваццаці чатырох гармат. Акрамя таго, два злучэнні і пятыя часты былі ўдастоены ганаровай назвы "Гродзенскіх", а дзесяцінаццаць злучэнняў і частей — узнагароджаны ордэнамі.

Многія салдаты і афіцэры, якія вызначыліся пры вызваленні Гродна, былі ўзнагароджаны ордэнамі і медаламі, а траім з іх — капітану М.Т.Аўчыніку, лейтэнанту І.І.Дзякву і малодшаму сержанту М.Т.Курбату — былі прысвоены высокія званні Героя Савецкага Саюза. Гэты расказ — аб адным з іх.

З біяграфічнай дэвідкі на Героя Савецкага Саюза старшага лейтэнанта Іосіфа Іванавіча Дзякву, што захаваўся ў Гродзенскім гісторыка-археалагічным музеі: "Нарадзіўся 4 красавіка 1903 года ў Гомелі, з рабочых, беларус. Член КПСС з 1931 года. Заканчыў пяхотную школу ім Сафарскага БССР (1922 г.), курсы падпалкоўнікаў Заходняга фронту (1943 г.). Удзельнік гродзенскай ваіны на Заходнім фронце."

У гады Вялікай Айчынай ваіны ў 1942 годзе — на Заходнім, Цэнтральным, 3-м Беларускай і 1-м Украінскім франтах. Вызначыўся пры вызваленні Беларусі.

У чэрвені 1944 года ў час правы арэбны ворага ў Дубровенскім раёне Віцебскай вобласці лейтэнант І.І.Дзякву асабістым прыкладам пачаў ваяваць у атаку, уварваўся ў траншэі і ў рукапашнай схватцы знішчыў 15 гітлераўцаў.

15 ліпеня 1944 года ў баях за Гродна змяніў параненага камандзіра роты і пачаў ваяваць на прамой абароны праціўніка. Першым уварваўся ў горад, знішчыў каля 80 гітлераўцаў. Пасля ваіны да 1970 года быў на партыйнай і савецкай рабоце ў Гомельскай вобласці. Памёр 1 лістапада 1984 года."

За гэтымі скупымі радкамі біяграфічнай дэвідкі — жыццё чалавека з яго надзеямі і радасцямі, якое было характэрна для мільянаў людзей нашай краіны даваеннага часу.

...З раніцы да позняга вечара трынаццацігадовы хлопчык на дрывяным складзе лесалініі сек абрэзкі дошак, за што атрымліваў у дзень па 40 капеек. Гэтыя грошы ён аддаваў маці, бо бацька ў той час быў на вайне.

У незвычайным 1917 годзе гаспадарамі Гомельскай лесалініі сталі рабочыя. Іосіф Дзякву — піларамшчык. А праз год шаснаццацігадовы гомельскі рабочы хлопчэц добраахвотнікам ідзе на фронт. Затым курс кавасаства, служба ў пагранічных войсках, цяжкія раненне. Вяртэнне ў родны Гомель. Тут ён аддаў захваліцца сваёй месца ў будучым ншчае жыцця.

У 1939 годзе Іосіф Іванавіч закончыў вышэйшую сельскагаспадарчую школу, і яго накіроўваюць на работу ў Бароўскі райкам партыі Брэсцкай вобласці. Тут яго і застала вайна.

22 чэрвеня 1941 года Іосіф Дзякву без роздуму становіцца ў шэрагі тых, хто груззім устаў на абарону Айчыны. Ён — камандзір танкавага дэсантнага адрознення.

Гэта быў самы шчыкі для нашай краіны час. Вораг, не лічыўшы ні з якімі статыямі, рваўся да Масквы. Далей атакавала не было куды. Смерць або перамога! Грозіла не дазваляла. У першых рэдах было танкавае адрозненне Дзякву. Днём і ноччу ішлі цяжкія баі.

Вораг лез напролам. У адным з няроўных баёў Дзякву атрымаў цяжкае раненне і больш чатырох месяцаў пралажыў у шпіталі. Затым зноў перадаваў, зноў баі, але ўжо не абарончы, а наступальныя...

Ад сцен Масквы Іосіф Дзякву, ужо будучы малодшым лейтэнантам, ідзе на Запад. Махайск, Вязьма, старадаўні Смаленск, родная Беларусь, Дуброўна, Орша. За ўзніц стратэгічнага чыгуначнага вузла Орша Іосіф Дзякву ў ліку многіх доблесных ваявоў быў узнагароджаны ордэнам Айчынай Ваіны II ступені.

Вызваленне Барысаў. Пачаўся штурм роднай беларускай сталіцы — Мінска. Стрэлковы батальён, у якім знаходзіўся І.Дзякву, у ліку першых уварваўся ў шматпакатны Мінск. Вызваленне Маладзечна. На аўтамагістралях, на шасейных, праспектах дарог заўважліва ўказальнікі з кірункам на Гродна. Тут гітлераўскае камандаванне вырашыла любой цаной затрымаць ім...

клівае наступленне савецкіх войскаў, выкарыстаўшы ў гэтых мэтах вялікую военную пераходку — Нёман. Горад акружалі некалькі зыданава-важных умацаванняў. У бетава-важных калупах былі ўстаноўлены буйнакаліберныя кулямёты і гарматы.

Ліпенскі раіоналі 1944 года пачаўся артылерыйская падрыхтоўка. Загаварылі сотні гармат, абрушваючы на ворага смертаносны груз. Затым пачалося наступленне. Вораг аказаў моцнае супраціўленне, за горад пачаліся цяжкія баі.

Камандаванне ларучае лейтэнанту І.І.Дзякву, партгору батальёна 494-га палка 174-й Чырванасцяжнай Барысаўскай стралковай дывізіі, з групай смельчачоў праціўніц у размяшчэнне ворага, дзе знаходзіўся штаб буйнога намясцова злучэння, захапіць дакументы і "жыцця".

Пад покрывам ночы разведчыкі прапарлі ў стан ворага. Адышчалі штаб. Ён знаходзіўся ў трохпавярховым плагным будынку паблізу Нёмана. Бяшчюна званы варты. Але ўвайці ў дом было немагчыма. Дзяверы замкнуты, вокны зацменены. Толькі з другога паверху даносіліся прышчыныя спевы, гукі акардэона.

Мінуўшая паўза. Прымацца дзяржае развіццё. Жыццёна смельчачоў прымае ў будынку паласаваных трубах праз вокны другога паверху. У калідоры наткнуліся на фашыста.

— Халі! — крыкнуў Дзякву і накіраваў на ворага дула пісталета.

У гэце ж імгненне паліцелі адна за другой звязкі гранат у вялікай пакой, дзе весіліся п'яныя афіцэры. Аперыям праведзена блізка аднаго без страт. Узяты важныя дакументы, захоплены намясці генерал.

Вяртаючыся з задання, разведчыкі наткнуліся на намясцю батырскую, якая абстраляла нашы вокны. Нечаканым ударам смельчачы захапілі гарматы і, павярнуўшы іх, адкрылі ураганны агонь па чыгуначнай станцыі, дзе было шмат тэхнікі і жылой сілы праціўніка. Выкарыстаўшы паніку ворага, разведчыкі авалодалі пераправай праз Нёман і чатыры гадзіны ўтрымлівалі яе да падыходу нашых частей.

За праўленіе мужнасці і адвагі ў баях за Гродна лейтэнант І.І.Дзякву быў удастоены звання Героя Савецкага Саюза.

Юры ШАСТАК, старшы навуковы супрацоўнік Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея.

Душа спявае! А значыць — не старэе

(Заканчэнне. Пачатак на І-й стар.)

будучага акадэміка. А з Англіяні Карышовай (Сталінак) — яна дагэту БДУ — сярбруе па сённяшні дзень.

Быў радавы Шэйнкман, натуральна, усеагульным любімым і балабонікам. Яго алікалі, стараліся не пусканы ў небаспечныя месцы, яму падсочвалі "лініі" кавалачка цукру кі шакаладу. Але на вайне ад ваіны не ўберажаш. Да-

вялося і пад бамбёжкамі пабываць, і ўбачыць, як гінулі таварышчы. Толькі што размаўляў з дзяўчынай, раптам выбух — і няма чалавека...

Есць у Льва Самёнавіча і франтавыя ўзнагароды — медалі "За ўзяцце Кенігсберга" і "За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчынай ваіны 1941-1945 гг.", і палядка Вярхоўнага Галоўнакамандуючага. Але пра галоўнае ён гаворыць вельмі проста.

— Рады, што заставяе жыць. А ўрокі таго вяснага дзяніштва ўзраўналі ў памяць назасёды. Ніхто выхаваных размоў спецыяльна і не веа, але Лева швэра завоўў: ўсёкую, нават самую маленькую справу трэба рабіць сумленна. Бо з-за расхлябанасці могуць загінуць людзі. Калі ў тэлефонным апарэце гайку недаручыць, сувязіст на пярэднім краі не зможа прашаваць.

— Гэтак жа і ў песні, — пераходзіць да любімай тэмы Леў Самёнавіч. — Як можна было фальшывіць, калі цябе людзі слухаюць?...

Музыка суправаджае яго ўсю ваіну. Праз Смаленск, Беларусь, Літву і ўсходнюю Прусію.

— Калі ўвайшлі ў Германію, я ўпершыню ўбачыў акардэон, піяніна. Яны былі амаль на кожным намясціку хутары. Сёе-тое паказвалі нашы музыканты — нямаля, вакол было тых, хто валодаў інструментамі, — а часцей за ўсё сам спасыгаў. Да канца ваіны ўжо добра асвоіў і фартэпіяна, і

акардэон. Спяваў усё, што тады спявалі: "У зямлянцы", "Быйрай, любімыя горад", палубытыя цыпелі "Маркотныя івы", складзеныя салдатамі песні на вядомыя мелодыі.

Менавіта песня падаравала выхавану палка і самую дарэгу сустрэчу. Напярэдні ці неўзабаве пасля Перамогі — Леў Самёнавіч дакладна не памятае — выступалі яны ў канцэртах перадаўшчыкаў І-й паветранай арміі, якія прыходзілі на нейкую на-

раду. Аб'явілі нумар Лёвы Шэйнкмана — і адзін з гледачоў літаральна ўскочыў са свайго месца...

— Калі я праспяваў, бацька быў ужо на сцене. А здавалася, што такое можа быць толькі ў кіно.

Пасляваеннае жыццё таксама не дазваляла расслабіцца. Наадварот, паліганна: не марудзіць, наветрваў! У чырвоначармэйскай кніжцы ў графе "Адукацыя" — усяго чатыры класы, а яму ўжо чатырнаццаць. Што ж, салдзіца за парту маленікі?.. Лева выбраў ФЭВ. Пасля працаваў фразеаграфікам на Мінскім заводзе імя Кірава. І вучуўся ў вярхярняй школе, як тысячы і тысячы яго аднаголкаў.

А потым — фізкультурны тэхнікум (з перапынкам у чатыры гады на службе ў арміі), завочна — музычнае вучылішча і, нарэшце, інстытут фізкультуры Плюс пастаяннае самаадукацыя.

Можна, ён і адбіўся як наштаўнік менавіта таму, што сам заўсёды любіў вучыцца.

...Самідзясцігоддзе — юбілей, які Леў Самёнавіч адзначае гэтай восенню, — зручная вышыня для агляду зробленага. Больш за шэсць дзесяткаў яго вучняў скончылі той жа інстытут і працуюць трэнерамі.

— Прыводзіць сваіх дзяцей, некаторыя ўжо і ўнукаў!.. Думам, што мяне будучы помніць. Для настаўніка не галоўнае, каб цябе любілі. Сумленныя адносіны да справы важней.

— Прыводзіць сваіх дзяцей, некаторыя ўжо і ўнукаў!.. Думам, што мяне будучы помніць. Для настаўніка не галоўнае, каб цябе любілі. Сумленныя адносіны да справы важней.

— Прыводзіць сваіх дзяцей, некаторыя ўжо і ўнукаў!.. Думам, што мяне будучы помніць. Для настаўніка не галоўнае, каб цябе любілі. Сумленныя адносіны да справы важней.

— Прыводзіць сваіх дзяцей, некаторыя ўжо і ўнукаў!.. Думам, што мяне будучы помніць. Для настаўніка не галоўнае, каб цябе любілі. Сумленныя адносіны да справы важней.

А што ж педагагічная змена? Тут Леў Самёнавіч не можа скаваць горчы:

— Раней мы, як у песні, думалі ў першую чаргу пра Радзіму. А цяпер... Калі пачаўся, што дала практыка, адказваючы шчыра: упэўніліся, што ў школу прашаваць не пойдзем. У Мінску ўжо за дзесяце настаўнікаў фізкультуры не хапае...

Канешне, Льва Шэйнкману не трэба тлумачыць (сам каму хоча можа расказаць), што такое цяжкія настаўніцкага жыцця і сімвалічная зарплата. Але гаварыць ён жадае ўсё ж такі аб спра-

— Я фактычна адданы ідзе выхаванні прыхожых і здаровых людзей. Такія ўсоды патрэбны. Чым машей здароўе нашых, тым багачей дзяржава. Калі б нашы суаўчынікі ставіліся да здароўя, як амерыканцы!.. Хаця нашы, бадай, разумнейшыя. Але калі гаспаваў у Чыкага і выходзіў у шчыс галзінь рабійшэ зарадку, здавалася, увесё горад бжышчы ўздоўж узяр'жжа. Малодзкі, пажылы, машэ дзецімі. Усоды валаейбольныя і баскетбольныя пляцоўкі. І ў нас раўніе ў Севастопальскі сквер на дзяўчыны выходзілі сем'ямі. А зараз? Башнікі — п'яццадзят тысяч, лажы — дваццаць тысяч... Мач нашы — і то дорага. Наша школьная праграма па фізкультуры ў дзесяці разоў лепшая за амерыканскую, а вось матэрыяльная база... Ну, зрабілі тры ўрокі на тыдзень замест двух — нібыта на карысць, але ў заду мы з такой колькасцю гадзін не ўспіваемся! Дзе займацца? Як рэалізаваць гэтую цудоўную праграму? Цілі добрыя ёсць, а ў жыцці ўвабодзіць — наша бяднота не дазваляе. Ды і моцы на ўсё не хапае...

І гэта ў Льва Самёнавіча?.. У мяне якраз склаўся ўражанне, што ён паспявае жыць за траіх. Вось толькі кароткі пералік яго спраў паміж 1 і 9 мая, не лічычы ўрокаў: спартыўныя спаборніцтвы школ раёна, запіс перадачы на радыё, сустрэча беларускіх арміянт — сінюю палкоў ваяніах галоў, рэспубліканскага канцэрта ў Палачы Рэспублікі і сам канцэрт...

З пэсней гэты наўрымлівы чалавек не расцвеша па-ранейшаму. Апошнія два гады спывае ў знакамітым ветэранскім ансамблі "Памяць сэрца". Дзе яны толькі не выступаюць: у палацах культуры, шпітальных, дамах-інтэрнатах, а ў святочных дні — і на вуліцах сталіцы...

Абнаўленне — закон жыцця!.. Тым не менш я разам з Львом Самёнавічам рада, што збіраючыся на святах за агучным сталом, мы спываем яго песні — іны самыя, ваеннай паэры.

З пэсней гэты наўрымлівы чалавек не расцвеша па-ранейшаму. Апошнія два гады спывае ў знакамітым ветэранскім ансамблі "Памяць сэрца". Дзе яны толькі не выступаюць: у палацах культуры, шпітальных, дамах-інтэрнатах, а ў святочных дні — і на вуліцах сталіцы...

Абнаўленне — закон жыцця!.. Тым не менш я разам з Львом Самёнавічам рада, што збіраючыся на святах за агучным сталом, мы спываем яго песні — іны самыя, ваеннай паэры.

Абнаўленне — закон жыцця!.. Тым не менш я разам з Львом Самёнавічам рада, што збіраючыся на святах за агучным сталом, мы спываем яго песні — іны самыя, ваеннай паэры.

Абнаўленне — закон жыцця!.. Тым не менш я разам з Львом Самёнавічам рада, што збіраючыся на святах за агучным сталом, мы спываем яго песні — іны самыя, ваеннай паэры.

Абнаўленне — закон жыцця!.. Тым не менш я разам з Львом Самёнавічам рада, што збіраючыся на святах за агучным сталом, мы спываем яго песні — іны самыя, ваеннай паэры.

Родны горад

Пётр БРОЎКА

Мінск — сталіца роднае краіны, Адышлі пакутныя часіны, Да цябе ішлі ўсе і пушыны, Мы цябе падымем з-пад руінаў.

Многа зніс ты катвання, болю, Зніс усё, і вораг не надоеў. Ты, як волат, паставіў за волю, Ты нам любі сёння, як ніколі! Родны горад! Наше багацце! Мы хваіны дарма не патрашым, Мы сваёй не пашкадуем працы — Аббудуем светлыя палацы! На тваіх узгорках і на долах Аббудуем фабрыкі і школы, Каб, як толькі зямляўся золка.

Ты уставаў магутны і вясёлы, Каб раслі кватэры, як жытвы, Каб фантамы білі лостраня, Каб шумелі парк малых, Каб зніелі песні агнявыя! Горад наш!

Пражыў ты ліхалецце, Горад наш! Ты —

нашае басмерце. Узрастай на радасць нам

і дзецім

І шумі ты славаю па сцясе! Аббудуем горад свой

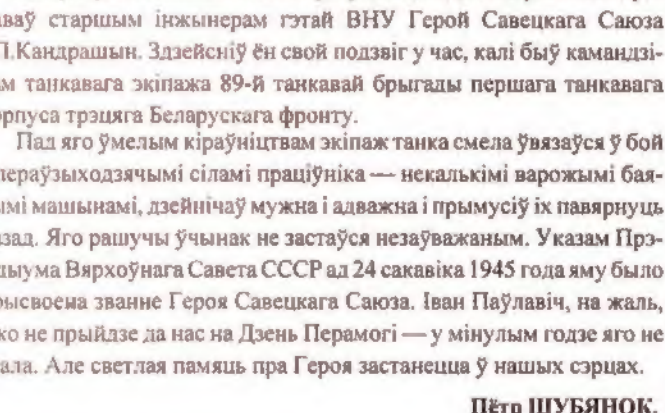
вясчыцы, Каб казалі ўсе нам урачысты, Як мы мужна ворага пабілі І красу-сталіцу аднавілі!

На будаўніча-тэхналагічным факультэце БДПА доўгі гады працаваў старшым інжынерам гэтай ВДУ Герой Савецкага Саюза І.П.Кандрашын. Здзейсніў ён свой подзвіг у час, калі быў камандзірам танкавага зніпжа 89-й танкавай брыгады першага танкавага корпуса трэцяга Беларускага фронту.

Пад яго ўмелым кіраўніцтвам зніпжа танка смела ўваўзаўся ў бой з пераўзыходчымі сіламі праціўніка — некалькімі варожымі ба-машынамі, дзейнічаў мужна і адважна і прымусіў іх павярнуць назад. Яго рашучы ўчынак не застаўся незаўважаным. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 24 сакавіка 1945 года яму было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Іван Пяўлавіч, на жаль, ужо не прыязіць да нас на Дзень Перамогі — у мінулым годзе яго не стала. Але светлая памяць пра Героя застаецца ў нашых сэрцах.

Пётр ШУБЯНОК.

НА ЗДЫМКУ: І.П.Кандрашын.

Паэтычны каляндар

У чэрвені ступілася 202 гады з дня нараджэння А.Пушкіна, 215 гадоў з нараджэння рускага паэта Ф.Глінкі, 50 гадоў з дня смерці Г.Цабака, аварскага паэта, нароўнага паэта Дагестана, бацьці Расула Газытава, 1060 гадоў з дня смерці Рудыкі, тадзіскага і персідскага паэта.

Аляксандр ПУШКІН

(1799-1837)

Кветка

Засохнуло, без паху, кветку
Знайду ў забытай кнізе я,
І дзіўнай мараў неўпрымётку
Душа напоўніцца мая.

Ці шмат цвіла? Якой вясносе?
Сарод квіцэў гарэў траў?
Знаймай ці чужой рукою
І хто сюды яе паклаў?

На памяць тайнага спаткання
Ці, можа, рэстай чужой,
Або самотна блукання
Па ўзгорках снейжак палівай?

Дзе ён? І ці яна жыва?
З якою кашаю і старына?
Ці, можа, я і кветка мая,
Даўно заваў і яны?

Узгоркі Грузіі акутаны імглюй,
Шуміць Арава неспіхана.
І лёгкі міль мой сум і светлы
Смукат мой —

Душа таёбай зачаравана.
Таёбай, адной таёбай...
І рэзульту майму
Нішто трыгоў не навае,

І сэрца зноў гарыць,
І кахачы, таму
Што не кахаць яно не ўмее.

Рэха

Абудзіць ішчы рык звяроў,
Ці спеў дзяткі, ці гук ражкоў,
Ці грот, ці крыкі пастухоў —
На ўсё жыццё.

І свой адказ на гук валю,
На голас буры і грамоў,
На крык высюлых пастухоў
Ты ішчеш у свет.

Такі ж, без валюк часу,
І ты, пазі!

Фёдар ГЛІНКА

(1786-1880)

Тройка

Вось тройка ўдалачы знікае.
Быць у Казані трое ёй,
І чыць, званочак, пад Валдай,
Гудзе маркотна пад дугой.

Ямышч, устаўшым апашушы,
Засунаваў ці што ў ішчы,
І ўмомант заставіў пра вочы,
Пра вочы дзеўчыны-красы.

Помнікі культуры

Парк патрабуе клопату

Адзін з найпрыгажэйшых куткоў прыроды ў Мінску — Цэнтральны дзіцячы парк ім. М.Горкага. Дзякаватыя групы імагінатываў лілі і клёнаў, унікальныя сосны і кедр, жытніцы ўзгоркі, схілы, тэрасы, рака Свіслач, ручай з вадаёмамі робяць гэты парк сапраўдным, незвычайным.

А закладзены ён быў больш за 200 год таму па ініцыятыве губернатара Захарыя Карнеява і меў назву Губернатарскага ці Гарадскога сада. Праўда, у 1917 годзе яго перайменавалі ў сад "Парфіраўна". Але ў 1936 годзе назва зноў змянілася: парк прысвоілі ім. М.Горкага. Цэнтральныя ж дзіцячыя ігравыя тэрыторыі ў 1960 годзе.

Чым жа сёння жыве гэты дзіўны парк — любімае месца ашчышчэння многіх пакаленняў мінчукоў?

Да паслуг наведвальнікаў, але і размяшчэння на тэрыторыі парку іпланатары, дзіцячыя пляцоўкі, аўтагаражы з тэрасай для вылучэння правілаў дарожнага руху, спартыўныя паліёны, крыжы каткоў, гульнявыя аўтаматы. Тут праводзіцца дзіцячыя свята, выставы, канцэрты, прадэставы гульні.

Засмучае, праўда, што тыя ж атрацыёны, халі і рамонтныя перады кожным новым сезонам, вельмі састарэлі, і я і сам парк даўно патрабуе рэканструкцыі.

Праектна-каштарысная дакументацыя на рэканструкцыю парку ўжо падрыхтавана, — заявіў дырэктар парку Уладзімір Данько, які працуе тут другі год.

Што ж будзе ўважліва сабой парк пасля доўгачаканай рэканструкцыі?

Як паведаваў Уладзімір Феліксавіч, наведвальнік прыйдзе ў кожны куткоў парку. Стануць больш сучаснымі і дасканальнымі інжынерныя сеткі — водаабеспячэнне, асвят-

Ах, вочы сінія, зашто вы
Малочны свет зашлілі ўміг?
Ах, людзі, з-за якой замовы
Вы разлучылі сэрцы іх?..

"Ціпер я бедны сіраціна..."
І, узмахваючы пугаймі,
І трывожна чытаючы,
І заліваю са слёзай.

Гамзат ЦАДАСА

(1877-1951)

І ў нас гэта кажуць, і ўсюды,
Будай:
"У вуснах сваіх таварышчаў хавай.
А будзе хаваць у чужых —
— та кустах

Сарокі не разнасуць
на хвацкіх".

Што ж, крывада —
небяспечная здаўна,
Ніколі жартаваць не трэба з ёй,
Бо сэрцы нам прастраляе яна
Без промаку...

З адлегласці любой.

Законны свае толькі
рынак дыкуе.

Чым болей тавару —
таней ён каштуе.

Не блытайце талент
з таварам ніколі:
Чым таленту больш —
тым каштуе ён болей.

Абу Абдаллах РУДАКІ

(каля 860-941)

Пра тры кашулі, красуна,
чытаў я ў прычыне адной.
Насіў і каліс іосіф —
ён быў прыгожым сабой.

Аду акрыялава кітравы,
палман разараў другую,
А водарам трыці іаку
вярнуў і зрок, і спакой.

Да першай — мой тавар
падобны, другую
нагаляе сэрца.
Знайшч б мне трэцію
толькі, ды лёс
не дазволіць мой.

У каго ў маркоце сэрца,
у каго душа бліж —
Той пра іных харабы
вам не будзе гаварыць.

Пераклад
Яўген МІХАІЛЭВІЧ

Помнікі культуры

Парк патрабуе клопату

Адзін з найпрыгажэйшых куткоў прыроды ў Мінску — Цэнтральны дзіцячы парк ім. М.Горкага. Дзякаватыя групы імагінатываў лілі і клёнаў, унікальныя сосны і кедр, жытніцы ўзгоркі, схілы, тэрасы, рака Свіслач, ручай з вадаёмамі робяць гэты парк сапраўдным, незвычайным.

ПАНАДЗЕЛАК,

2 ЛІПЕНЯ

БЕЛАРУСКАЕ

ТЭЛЕБАЧАННЕ

7.10 Тэлебачанне

7.30 Здароўе

8.00 Здароўе

9.00, 15.00 Навіны

9.10 Кароўная шахматка

9.30 "Па старонках "Залатых шпіраў"

10.30 "Іван Макаравіч"

11.50 Арсенал

12.20 Кіназона "Полымя"

15.10 "Музы Нясвіжа". VI

15.55 Герцавіна хроніка

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

17.00 Урачыстае пасаджэнне

Аўторак,

3 ЛІПЕНЯ

БЕЛАРУСКАЕ

ТЭЛЕБАЧАННЕ

Дзень Незалежнасці Рэспублікі Беларусь (Дзень Рэспублікі)

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Аўторак,

3 ЛІПЕНЯ

БЕЛАРУСКАЕ

ТЭЛЕБАЧАННЕ

Дзень Незалежнасці Рэспублікі Беларусь (Дзень Рэспублікі)

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні

Дзень вывалення Беларусі ад гітлераўскай заакупаванні